

Endnu mere gennemgribende er dog umyndiggørelsen i henseende til barnets sociale forhold. Det betragtes som en selvfølge, at barnet skal tilpasse sig den skole- og institutionsplacering, forældrene beslutter. I det ekstreme tilfælde, hvor barnet i disse relationer gøres afhængigt af en eller flere voksne eller af kammerater, som det har et meget dårligt forhold til, og som kan forpeste dets hele tilværelse i en årelang periode, er barnet uden ret til eller mulighed for at unddrage sig denne daglige belastning. Ingen voksne er eller ville af finde sig med at være tilsvarende prisgivet.

Særlig betydningsfuld og ubetinget er umyndiggørelsen i de familiemæssige sammenhænge. Dette bliver især tydeligt, når man sammenligner med de rettigheder, som alle i vort samfund anser for selvfølgeligelige, når det drejer sig om voksne:

Mens voksne indbyrdes har skilsmisseret, endda over for personer, som de selv har valgt at leve sammen med, så er det en selvfølgelig pligt for børn – uanset hvor skævt det går – at de forbliver sammen med de forældre, som de ikke selv har valgt. Denne pligt kan kun ophæves ved tvangsfjernelse på samfundets foranledning, men en sådan beslutning har barnet vel at mærke ingen indflydelse på!

Forældre kan endog lade sig skille fra deres børn, som de selv har bragt til verden og opdraget. Børnene har ingen ret til at lade sig skille fra deres forældre, hvis opdragelse og opførelse de intet ansvar har for.

Hvis forældre beslutter at flytte, er det børnenes simple pligt at flytte med, uanset at de måske derved mister alle deres øvrige sociale relationer, deres skole, deres kammerater, deres miljø. Hvis derimod børnene ønsker at flytte (sædvanligvis i 15–17 års alderen), har de ingen ret dertil og vil oftest heller ikke få lov, uanset at de slet ikke forlanger, at forældrene flytter med!

Hvis forældrene vil skilles, kan de aftale, hos hvem børnene skal være. Og sådan bliver det så. Kan forældrene ikke blive enige, afgøres spørgsmålet af andre voksne. Børnene har end ikke ret til at blive hørt.

En voksen kan aldrig blive tildømt et forældreansvar, den pågældende ikke ønsker (og enhver kan se, at det heller ikke ville tjene noget fornuftigt formål). Børn kan uden videre tildømmes børnepligt i forhold til bestemte voksne, som de ikke ønsker.

En forælder kan ved skilsmisse kræve og få samkvemsret til børnene. Om børnene ønsker det, er der ingen der spørger om. Også denne ret er helt ensidigt for voksne: barnet har ingen ret til at

modsatte sig samkvem, mens det står den voksne fuldkommen frit at undlade at kræve eller benytte samkvemsretten! (Som skrevet af socialrådgiver Esther Facius¹⁾: »Prøv at forestille jer, at man gjorde denne pligt gensidig, så man kunne slæbe den samkvemsberettigede far eller mor på besøg hos barnet en eller flere weekender om måneden – om nødvendigt med fogdens hjælp!«).

Forslagsstillerne mener, at der bør ske en gradvis udvidelse af børns rettigheder op til den fulde myndighed ved det fyldte 18. år, og at dette bør omfatte demokratiske rettigheder i familien såvel som i lokalsamfundet, skolen m.v. samt selvbestemmelse i rent personlige anliggender. Vi mener endvidere, at børn som en slags nødventil bør have en ubetinget skilsmisseret.

Nærværende beslutningsforslag er kun mindre skridt i denne retning. Det skyldes, at de materielle betingelser ikke er til stede. Så vidtgående indgreb i forældremyndigheden kan ikke realistisk praktiseres samtidig med opretholdelse af den ubetingede forsørgerpligt, og fjernes denne, er de pågældende børn og unge uden eksistensmulighed, sådan som vilkårene ser ud i dag. De materielle betingelser er bl.a. fleksible boligformer og en udjævning af livsindkomsten ved forøgelse af børnetilskuddet svarende til de faktiske omkostninger.

For forlagsstillerne er nærværende forslag således kun nogle skridt på vejen. Hvilket ikke skal hindre andre i at medvirke til deres gennemførelse uden at forpligte sig derudover.

¹⁾ Esther Facius: De retsløse børn. »Med børn skal land bygges«, red. Frode Muldkjær, 1977.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Til punkt 1

Problemets omfang

Hvert år indlægges et stort antal børn med hjerneystelse, knoglebrud, brandsår eller andre skader. Først i de sidste 10–15 år er man begyndt at få øjnene op for, at det ofte er resultat af forældrenes mishandling. Dog findes der stadig intet ordentligt materiale herhjemme fra USA og England er længere fremme i så henseende. Hvis forholdene er tilsvarende herhjemme, skulle der hvert år være 10.000–15.000 tilfælde af mishandling (inkl. psykisk mishandling) og vanrøgt af børn¹⁾ og omkring 50 dødsfald som følge af mishandling²⁾.

Man regner med, at hyppigheden er lavere hos os, måske helt ned mod 1/10, men man ved det ikke. Og i USA troede man også, det var langt mindre, indtil nogle undersøgelser skabte stor offentlig